

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

กระแสสังคมโลกยุคโลกาภิวัตน์ที่สามารถแพร่กระจายข่าวสารข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว และทั่วถึง ผลักดันให้สังคมโลกมีลักษณะไร้พรมแดน มวลมนุษยชาติในโลกปัจจุบันเปรียบเสมือนเป็นเพียงแต่ “หมู่บ้านโลก” (global village) เท่านั้น กระแสกดดันจากสังคมโลกส่งผลกระทบต่อสังคมไทยโดยเฉพาะปัญหาต่างๆ ทางสังคมเกิดขึ้นมากมาย ขณะที่กระบวนการศึกษาของไทยอันเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของคนไทยในปัจจุบันโดยตรง พบว่า สถานภาพทางด้านคุณภาพการศึกษากำลังเป็นจุดวิกฤติของระบบการศึกษาไทย กล่าวคือ ในกระบวนการเรียนการสอนมุ่งเน้นการท่องจำเพื่อการสอบมากกว่าการเน้นให้นักเรียนรู้จักคิด วิเคราะห์หรือการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ทั้งยังไม่สามารถปลูกฝังการรักที่จะเรียนรู้ อันเป็นคุณสมบัติที่สำคัญในโลกยุคข้อมูลข่าวสารหรือสังคมแห่งการเรียนรู้ (ฤทธิลาบ หงส์ทอง, 2546, หน้า 1)

การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมือง การปกครอง ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและความรู้อันเป็นสากลตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ และ การเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542, หน้า 5 - 6) อนาคตของประเทศไทยขึ้นอยู่กับเด็กเยาวชนในวันนี้ เพราะในโลกยุคใหม่ การแข่งขันขึ้นอยู่กับความรู้และความสามารถของคนในชาติ โดยเฉพาะเศรษฐกิจที่ใช้ความรู้เป็นฐาน ประเทศไทยจึงจำเป็นต้องปฏิรูปการเรียนรู้โดยเร็วที่สุด เพื่อส่งเสริมสร้างศักยภาพของเยาวชน ให้สามารถคิดเป็น ทำเป็น มีทักษะในการจัดการมีคุณธรรมและค่านิยมที่ดีงามและรักการแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง (รุ่ง แก้วแดง, 2543, หน้า 3)

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นวิชาหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในชีวิตรประจำวัน และดำรงตนให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข แต่จากสภาพการเรียนการสอนสังคมศึกษา ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และจาก

การวัดผลประเมินผลการเรียนการสอนในรายวิชาสังคมศึกษาพบว่ายังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร เพราะโดยภาพรวมแล้วครูส่วนใหญ่ ยังใช้วิธีสอนที่เน้นการสอนให้นักเรียนท่องจำมากกว่า การพัฒนาให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง (กรมวิชาการ, 2543, หน้า 1)

จากเหตุผลดังกล่าวครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมจึงจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงบทบาทของตนเองจากผู้ถ่ายทอดทุกสิ่งทุกอย่างแก่ผู้เรียนเป็นที่ปรึกษาและผู้อำนวยความสะดวก กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นที่จะเรียน สร้างขวัญกำลังใจและเป็นผู้ร่วมคิด สร้างบรรยากาศที่มีลักษณะอบอุ่นเป็นมิตร ทั้งนี้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งหลายควรมุ่งเน้นให้ผู้เรียนปฏิบัติเป็นสำคัญ นั่นคือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (กุหลาบ หงส์ทอง, 2546, หน้า 4-5) ซึ่งในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้นสามารถจัดได้หลายวิธี เช่น ให้ผู้เรียนปฏิบัติจริงเน้นกระบวนการศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่น นำชุมชนเข้ามามีส่วนในการให้ความรู้ นอกจากนั้นอาจจัดทำในรูปของสื่อประกอบการเรียนการสอน เช่น บทเรียนสำเร็จรูป ใบงาน ใบความรู้ ชุดการสอน หรือชุดการเรียนรู้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2541, หน้า 9) จากการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับผลการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาใช้ชุดการเรียนรู้ของ เสาวลักษณ์ คำหอม (2546, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาชุดการเรียนรู้เรื่องบุคคลสำคัญของจังหวัดสุพรรณบุรี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียน ครูและบุคคลที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ต้องการให้มีการพัฒนาชุดการเรียนรู้เรื่องบุคคลสำคัญของจังหวัดสุพรรณบุรี 2) ชุดการเรียนรู้เรื่องบุคคลสำคัญของจังหวัดสุพรรณบุรี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ประกอบด้วย คำนำ วัตถุประสงค์ คู่มือครู คู่มือนักเรียน และหนังสืออ่านเพิ่มเติม และชุดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ 81.10/80.24 3) นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบุคคลสำคัญของจังหวัดสุพรรณบุรี ก่อนและหลังการใช้ชุดการเรียนรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยทางสถิติที่ระดับ .05 โดยหลังการใช้ชุดการเรียนรู้มีคะแนนสูงกว่าก่อนการใช้ชุดการเรียนรู้ และ เสาวลักษณ์ ประทุมศิริ (2546, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาชุดการเรียนรู้โครงการวิทยาศาสตร์ เรื่องระบบนิเวศในชุมชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการศึกษพบว่า นักเรียนที่เรียนรู้ด้วยการเรียนรู้โครงการวิทยาศาสตร์ เรื่อง ระบบนิเวศในชุมชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังใช้ชุดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนใช้ชุดการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิไลรัตน์ ยิ้มไพบูลย์ (2549, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาชุดการเรียนรู้เรื่อง กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการการศึกษาพบว่า ชุดการเรียนรู้ เรื่อง กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติมาตรา 7 ได้ระบุถึง "กระบวนการในการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้อง รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติ ตลอดจนอนุรักษ์

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม” ส่วนมาตราที่ 23 (2) เน้นถึงว่า “ให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์เรื่องการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมบูรณ์ยั่งยืน” (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2542, หน้า 6 – 21) นอกจากนี้การท่องเที่ยวยังเป็นรูปแบบหนึ่งของการรักษาที่ช่วยพัฒนาโลกทัศน์ ภูมิปัญญา เป็นการยกระดับความคิด จิตสำนึก ความรับผิดชอบต่อแผ่นดินเกิด สร้างความภาคภูมิใจรักหวงแหนทรัพยากรและสมบัติทางวัฒนธรรมของชาติ (เนาวรัตน์ พลายน้อย, และคนอื่นๆ, 2538, หน้า 2) ถึงแม้การท่องเที่ยวจะสร้างรายได้ให้กับประเทศและก่อให้เกิดผลดีอย่างที่กล่าวมาแล้วข้างต้น แต่จากการพัฒนาที่รวดเร็ว การเจริญเติบโตของการท่องเที่ยวที่ขาดการจัดการที่ดีและเหมาะสมก็ย่อมทำให้เกิดความเสื่อมโทรมของสภาพแวดล้อมตามมาเช่นเดียวกัน โดยเฉพาะสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ซึ่งเมื่อเกิดความเสื่อมโทรมแล้วก็ไม่สามารถใช้ฟื้นฟูได้เหมือนเดิม (เสาวลักษณ์ นวเจริญกุล, 2541, หน้า 3) จะเห็นได้ว่า การที่แหล่งท่องเที่ยวเกิดความเสื่อมโทรม สาเหตุก็มาจากนักท่องเที่ยวซึ่งอาจเกิดจากการรู้เท่าไม่ถึงการณ์ การขาดจิตสำนึกที่ดี และการไม่มีความรู้ความเข้าใจสิ่งที่กระทำว่าจะก่อให้เกิดความเสียหาย (พันธ์ทิพย์ อธิปัญจพงษ์, 2543, หน้า 3) ดังนั้นการให้ความรู้ความเข้าใจ เพื่อให้บุคคลมีการรับรู้และมีบทบาทที่จะปลูกฝังความรู้สึกรักและหวงแหนทรัพยากรในแหล่งท่องเที่ยว ส่งเสริมให้บุคคลตระหนักและมีความรู้สึกตอบสนองต่อคุณค่าของสิ่งแวดล้อม จึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง ซึ่งหลักการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติทำได้โดยการให้การศึกษา อันเป็นการช่วยทำให้การอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมบรรลุเป้าหมาย (เกดสินี พลบูรณ์, 2542, หน้า 30) ประกอบกับจังหวัดนครสวรรค์เป็นจังหวัดหนึ่งที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่ถือเป็นมรดกทางธรรมชาติของจังหวัดนครสวรรค์ นับเป็นสิ่งล้ำค่าที่ธรรมชาติที่เป็นสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยว ทั้งแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่สวยงาม โบราณสถานและงานประเพณีประจำปีที่ยิ่งใหญ่ ซึ่งเป็นที่รู้จักกันดี ไม่ว่าจะเป็นบึงบอระเพ็ด อุทยานนกน้ำ ดินแม่ น้ำเจ้าพระยา จนทำให้คนทั่วไปรู้จักจังหวัดนครสวรรค์ตามสมญานามต่างๆ อาทิ “เมืองสี่แคว” บ้าง “ปากน้ำโพ” บ้าง “เมืองพระบาง” บ้าง “เมืองซอนตะวัน” บ้าง ดังคำขวัญ “เมืองสี่แคว แห่มังกร พักผ่อนบึงบอระเพ็ด ปลารสเด็ดปากน้ำโพ” (คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุ, 2542, หน้า 1)

จากผลการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาชุดการเรียนรู้ที่กล่าวมาพบว่าชุดการเรียนรู้สามารถนำมาใช้พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการสอนของนักเรียน ซึ่งทำให้นักเรียนที่เรียนรู้ด้วยชุดการเรียนรู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้เรียนรู้ด้วยชุดการเรียนรู้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นว่าการพัฒนาชุดการเรียนรู้มีความเหมาะสมที่จะนำมาใช้ในการปรับปรุงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เป็นมูลเหตุให้ผู้วิจัยตระหนักในความสำคัญในการพัฒนาชุดการเรียนรู้ ประกอบกับผู้วิจัยเป็นครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์

เขต 3 จึงมีความประสงค์ที่จะพัฒนาชุดการเรียนรู้ เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัด นครสวรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หน่วยการเรียนรู้ที่ 14 สิ่งน่ารู้เกี่ยวกับจังหวัดของเรา เนื่องจากเป็น เรื่องที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นของผู้เรียนที่ได้เรียนรู้เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวใน จังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งสำหรับการดำเนินการปลูกฝังความรู้สึกและห่วงแหน ทรัพยากรในแหล่งท่องเที่ยว ส่งเสริมให้บุคคลตระหนักถึงคุณค่าของการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติ อันเป็นการช่วยทำให้การอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมบรรลุเป้าหมาย

ความมุ่งหมายในการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาชุดการเรียนรู้ เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวใน จังหวัดนครสวรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้ระหว่างก่อน เรียนกับหลังเรียน
3. เพื่อเปรียบเทียบเจตคติต่อการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ ของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน

ความสำคัญของการวิจัย

ผลของการวิจัยครั้งนี้ จะทำให้

1. ได้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ กลุ่มสาระ การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
2. มีประโยชน์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูโดยการใช้ชุดการเรียนรู้ เพื่อนำไป พัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ พร้อมทั้งเป็นแนวทางการจัด การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
3. เป็นการสร้างความกระตือรือร้นให้นักเรียนเกิดความสนใจและสนุกกับกิจกรรม การเรียนรู้ ด้วยจัดการเรียนการสอนโดยใช้ชุดการเรียนรู้

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 โรงเรียนอนุบาลหนองบัว (เทพวิทยาคม) ตำบลหนองกลีบ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 5 ห้องเรียน รวมนักเรียนจำนวน 190 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/1 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 โรงเรียนอนุบาลหนองบัว (เทพวิทยาคม) ตำบลหนองกลับ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 38 คน ใช้การสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่มด้วยวิธีการจับฉลาก

3. เนื้อหา ผู้วิจัยได้กำหนดเนื้อหาโดยศึกษาจากเอกสารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ช่วงชั้นที่ 2 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมเป็นแกนกลาง สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์ มาตรฐาน ส 5.2 เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์วัฒนธรรม และมีจิตอนุรักษ์ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน หน่วยการเรียนรู้ที่ 14 สิ่งน่ารู้เกี่ยวกับจังหวัดของเรา จำนวน 12 ชั่วโมง เนื้อหาภายในชุดการเรียนรู้ เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ ประกอบด้วย

1. แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
2. แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ
3. แหล่งท่องเที่ยวโบราณสถาน

4. ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลองใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง "การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์" กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 คือ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 โดยใช้เวลาในการทดลองสัปดาห์ละ 2 คาบ (คาบละ 50 นาที) จำนวน 6 สัปดาห์ รวมระยะเวลา 12 คาบ

5. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

5.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ ชุดการเรียนรู้เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์

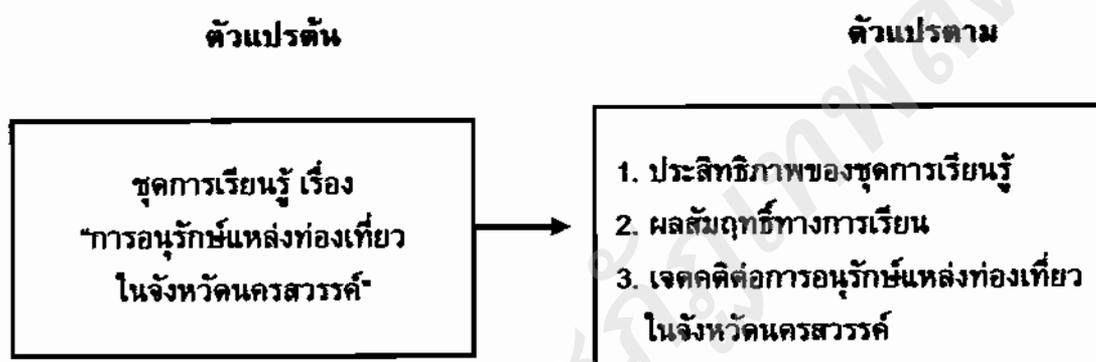
5.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

- 1) ประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้
- 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- 3) เจตคติต่อการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียนให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ นอกจากการสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ กระบวนการถ่ายทอดความรู้ และประสบการณ์ของครูไปสู่ผู้เรียนแล้ว สิ่งที่มีความสำคัญอีกประการหนึ่งคือ สื่อการเรียนการสอนที่มีคุณภาพที่จะทำให้การเรียนรู้ของนักเรียนเกิดความสะดวก ก่อให้เกิดความสนใจต่อสิ่งที่เรียนด้วย ซึ่งชุดการเรียนรู้เป็นสื่อการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะพัฒนาขึ้นเป็นส่วนหนึ่งที่เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่จะช่วยให้ผู้เรียนมี

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้สูงขึ้นตลอดจนมีความสนุกสนานไม่เบื่อและชอบที่จะทำกิจกรรม และคิดอย่างมีเหตุผลทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยความสุข ในการพัฒนาชุดการเรียนรู้นี้ ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นเป็นชุดการเรียนรู้สำหรับกำหนดกิจกรรมและสื่อการเรียนรู้ให้ครูใช้ประกอบการบรรยายเพื่อที่จะเปลี่ยนบทบาทการพูดของครูให้ลดน้อยลง และเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ให้มากขึ้น ผู้วิจัยได้สังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดังภาพ 1

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

ชุดการเรียนรู้ (Learning Packages) หมายถึง เป็นนวัตกรรมชนิดหนึ่งสร้างขึ้นเป็นชุดการเรียนรู้สำหรับกำหนดกิจกรรมและสื่อการเรียนรู้ให้ครูใช้ประกอบการบรรยายเพื่อที่จะเปลี่ยนบทบาทการพูดของครูให้ลดน้อยลง และเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ให้มากขึ้นที่มีลักษณะเป็นสื่อประสมที่ประกอบกันขึ้นอย่างมีระบบ มีเหตุผล และนำไปใช้ในการเรียนการสอน เพื่อเป็นเครื่องมือถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ให้กับผู้เรียนช่วยให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามเป้าหมายพร้อมทั้งตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยครูเป็นผู้คอยให้คำแนะนำ เพื่อช่วยให้การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นและเกิดแรงจูงใจในการเรียน เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ ภายในชุดการเรียนรู้ ประกอบด้วย ชื่อชุดการเรียนรู้ คำนำ คำชี้แจงสำหรับครู ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ (ประกอบด้วย มาตรฐานการเรียนรู้ สาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการจัดการเรียนรู้ การประเมินผลและบันทึกหลังสอน) คู่มือสำหรับนักเรียน ประกอบด้วย คำชี้แจงการใช้ชุดการเรียนรู้ บทบาทของนักเรียน ใบความรู้ บัตรคำสั่งในการปฏิบัติงาน ใบงาน แบบทดสอบก่อนเรียน-หลังเรียน

การพัฒนาชุดการเรียนรู้ หมายถึง การสร้างชุดการเรียนรู้และหาประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเรียนได้ด้วยตนเองอย่างเป็นระบบ ผ่านการวิเคราะห์ระบบ และทดลองใช้เพื่อตรวจประสิทธิภาพก่อนที่จะนำมาใช้จริง ชุดการเรียนรู้สร้างขึ้นเพื่อช่วยให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามเป้าหมายพร้อมทั้งตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

ประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ หมายถึง ระดับคุณภาพที่กำหนดสำหรับการเรียนการสอน โดยใช้ชุดการเรียนรู้ เมื่อนำมาใช้สอนแล้วนักเรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ตามเกณฑ์มาตรฐานที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ที่ระดับ 80/80

80 ตัวแรก หมายถึง คะแนนที่นักเรียนทำได้จากการทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียนในแต่ละชุดแล้วนำคะแนนของผู้เรียนทั้งหมดมารวมกัน คิดเป็นร้อยละ 80 ของคะแนนรวมทั้งหมด

80 ตัวหลัง หมายถึง คะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบท้ายชุดการเรียนรู้แต่ละชุดแล้วนำคะแนนของผู้เรียนทั้งหมดมารวมกันคิดเป็นร้อยละ 80 ของคะแนนรวมทั้งหมดที่นักเรียนทำได้จากการทำแบบทดสอบหลังเรียน

การท่องเที่ยว หมายถึง การท่องเที่ยวเป็นเรื่องที่มีความเกี่ยวข้องกับกิจกรรมการเดินทางของนักท่องเที่ยว ที่เป็นการผ่อนคลายความเครียดที่อาจจะเกิดขึ้นจากการทำงานไปพร้อมๆ กับการได้รับรู้สัมผัสกับสิ่งแปลกใหม่ที่ก่อให้เกิดความเพลิดเพลินเป็นการเปิดโลกทัศน์ให้กว้างขึ้น ที่มีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันทั้งที่เป็นการพักผ่อนหรือประกอบกิจกรรมตามความสนใจ แต่มีได้เป็นการเดินทางเพื่อไปทำงานหรือประกอบอาชีพเป็นหลัก

การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว หมายถึง การท่องเที่ยวควรมีความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ โดยมุ่งเน้นให้ประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมในกระบวนการท่องเที่ยว การช่วยกันดูแล ปกป้องตลอดจนการให้ความรู้ด้วยการแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวที่อยู่ในจังหวัดนครสวรรค์ แบ่งเป็น 3 ส่วน คือ 1) แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ได้แก่ สะพานเดชาดิวงศ์ ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ – เจ้าแม่ทับทิม อุทยานนกน้ำ พิชัยภัณฑ์จันเสน พิชัยภัณฑ์พื้นบ้านวัดหนองกลับ 2) แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ได้แก่ ด่านน้ำเจ้าพระยา บึงบอระเพ็ด วนอุทยานเขาหลวง เขาหน่อ - เขาแก้ว วนอุทยานถ้ำเพชรถ้ำทอง อุทยานแห่งชาติแม่วงก์ ถ้ำหินปูน ทุ่งหินเทิน 3) แหล่งท่องเที่ยวโบราณสถาน ได้แก่ วัดนครสวรรค์ วัดคีรีวงศ์ วัดจอมคีรีนาคพรต (วัดเขา) วัดป่าสิริวัฒนวิสุทธิ์ ในพระองค์ฯ เขาพระเขาสูง

แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ หมายถึง การท่องเที่ยวที่มีทำที่ในการอนุรักษ์ การร่วมกันป้องกันรักษาให้คงเดิมโดยจะเป็นการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นการจัดการและบริหารทรัพยากรแบบดั้งเดิม ให้คงอยู่อย่างยั่งยืน ได้แก่ สะพานเดชาดิวงศ์ ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ – เจ้าแม่ทับทิม อุทยานนกน้ำ พิชัยภัณฑ์จันเสน พิชัยภัณฑ์พื้นบ้านวัดหนองกลับ

แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ หมายถึง สถานที่ต่างๆ ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ มีภูมิทัศน์สวยงาม แปลกตา ได้แก่ ป่าเขา ลำธาร น้ำตก บึงทะเลสาบ หาดทราย บางแห่งมีการจัดการให้เป็น สวนรุกขชาติ สวนพฤกษศาสตร์ วนอุทยาน เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า อุทยานแห่งชาติ อุทยานนกน้ำ เมื่อเรียนรู้เรื่องแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติแล้วจะช่วยให้นักเรียนมีความตระหนัก ความสำคัญ ในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและนำไปสู่การอนุรักษ์ต่อไป

แหล่งท่องเที่ยวโบราณสถาน หมายถึง สถานที่ที่เป็นของโบราณ เช่น อาคารสถานที่ที่มีมาแต่โบราณ แหล่งโบราณสถาน เช่น เมืองโบราณ วังโบราณ วัด คุ่มเก่า เจดีย์ ฯลฯ แทบทุกจังหวัดในเมืองไทยมีแหล่งโบราณสถานที่นำศึกษานำเรียนรู้เพื่อสืบทอดความภาคภูมิใจในภูมิปัญญาและความสามารถของบรรพบุรุษของจังหวัดนครสวรรค์ ได้แก่ วัดนครสวรรค์ วัดคีรีวงศ์ วัดจอมคีรีนาคพรต (วัดเขา) วัดป่าสิริวัฒนวิสุทธิ์ ในพระองค์ฯ และเขาพระเขาสูง

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความรู้ความเข้าใจ ความสามารถและทักษะที่เกิดจากการเรียนรู้ของนักเรียน ซึ่งประเมินได้จากการทำคะแนนแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในสาระที่ 5 ภูมิศาสตร์ หน่วยการเรียนรู้ที่ 14 สิ่งน่ารู้เกี่ยวกับจังหวัดของเรา ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

เจตคติต่อการเรียน หมายถึง ความรู้สึกเชิงอารมณ์ของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นทั้งในด้านความชัดเจนถูกต้องของการใช้ภาษา ความเหมาะสมของชื่อเรื่อง ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านสื่อการเรียนรู้ และด้านการวัดผลประเมินผล ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสร้างแบบวัดความพึงพอใจ แบบมาตราส่วนประมาณค่าตามแบบลิเคิร์ต (Likert Scale) โดยแบ่งเจตคติเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อยที่สุด และให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเป็นเครื่องมือวัด

นักเรียน หมายถึง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลหนองบัว (เทพวิทยาคม) ที่เรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551

สมมติฐานการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
2. เจตคติต่อการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน